

Sosyal Bilgiler Derslerinde Drama Yöntemiyle Öğretimin Sosyal Beceri, Empatik Beceri ve Akademik Başarıya Etkisi*

Sevda Yılmaz**, Tuncay Ceylan***

Makale Geliş Tarihi: 16/01/2020

Makale Kabul Tarihi: 28/05/2020

DOI: 10.35675/befdergi.675903

Öz

Bu araştırmanın amacı Sosyal Bilgiler derslerinde drama yöntemi ile öğretimin ortaokul öğrencilerinin; sosyal beceri, empatik beceri ve akademik başarı düzeylerine etkisi olup olmadığının incelenmesidir. Araştırmada “Solomon dört gruplu araştırma modeli” kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 127 yedinci sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Çalışma gruplarının oluşturulmasında seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Sosyal Bilgiler derslerinde sürdürülen çalışmada deney gruplarında yöntem olarak drama, kontrol gruplarında ise geleneksel öğretim yöntemi uygulanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Empatik Beceri Ölçeği B Formu, Sosyal Beceri Ölçeği ve Akademik Başarı Testi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; drama yöntemiyle işlenen sosyal bilgiler dersinin geleneksel öğretim yöntemiyle işlenen derse göre sosyal beceri, empatik beceri ve akademik başarıyı arttırmada daha etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Akademik başarı, empatik beceri, sosyal beceri, sosyal bilgiler

The Effects of the Teaching with Drama on the Social Skills, Empathic skills and Academic Achievement Levels of the Students

Abstract

The purpose of this study is to examine whether the education with drama method in social sciences affects social ability levels, empathic ability levels and academic achievements of 7th graders or not. “Solomon four-group research model” was used in the research. Work group of the research composes from 127 seventh graders. In creating work groups, appropriate sampling was used. In the study conducted in social sciences, the method used in experiment groups was drama, whereas the method used in control groups was traditional education. Data collection tool of the research was Social Ability Scale, Empathic Ability Scale B Form and Academic Achievement Tests was used. According to the research results; It was concluded that the social studies course taught with drama method is more effective in increasing social

* Bu çalışma birinci yazarın doktora tez çalışmasından üretilmiştir.

** Bayburt Üniversitesi, Bayburt Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Bayburt, Türkiye, sevdayilmaz@bayburt.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4489-2501

*** Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Erzurum, Türkiye, tceylan@atauni.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7330-4422

skills, empathic skills and academic success compared to the course taught with traditional teaching methods.

Keywords: *Academic achievement, empathic ability, social ability, social studies*

Giriş

Eğitim kurumlarının en önemli görevlerinden biri de çocuğu iyi bir vatandaş olarak yetiştirmektir. Eğitim kurumları, bu işlevi, çocuğun toplumsallaşmasını, içinde yaşadığı toplumun kültürünü, tarihini, kurumlarını tanımasını sağlayarak; toplumdaki rollerin gerektirdiği davranışları, toplumun kendisine sağladığı olanakları ve bunlardan yararlanma yollarını kazandırarak yerine getirir (Erden, 1997: 4). Ülkemizde öğrencilere bu bilgi ve becerilerin önemli bir kısmı ortaokullarda, Sosyal Bilgiler dersi ile kazandırılmaya çalışılmaktadır. Sosyal Bilgiler dersinin içeriğinden kaynaklı önceliği ile bu bilgi ve becerileri kazandırma sürecine katkı sağlayan bir ders olduğu göze çarpmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın vizyonunu; 21. yüzyılın çağdaş, Atatürk ilkeleri ve inkılaplarını benimsemiş, Türk tarihini ve kültürünü kavramış, temel demokratik değerlerle donanmış ve insan haklarına saygılı, yaşadığı çevreye duyarlı, bilgiyi deneyimlerine göre yorumlayıp sosyal ve kültürel bağlam içinde oluşturan, kullanan ve düzenleyen (eleştirel düşünen, yaratıcı, doğru karar veren), sosyal katılım becerileri gelişmiş, sosyal bilimcilerin bilimsel bilgiyi üretirken kullandıkları yöntemleri kazanmış, sosyal yaşamda etkin, üretken, haklarını ve sorumluluklarını bilen, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını yetiştirmek olarak belirlemiştir (MEB, 2005: 45).

Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilere kazandırılmak istenen beceriler ise; araştırma, çevre okuryazarlığı, değişim ve sürekliliği algılama, dijital okuryazarlık, eleştirel düşünme, empati, finansal okuryazarlık, girişimcilik, gözlem, harita okuryazarlığı, hukuk okuryazarlığı, iletişim, iş birliği, kalıp yargı ve önyargıyı fark etme, kanıt kullanma, karar verme, konum analizi, medya okuryazarlığı, mekânı algılama, öz denetim, politik okuryazarlık, problem çözme, sosyal katılım, tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, yenilikçi düşünme, zaman ve kronolojiyi algılama (MEB, 2018: 9) olarak programda yer bulmuştur.

Bir öğretim programının vizyonunun uygulamaya konulması ve bu programla hedeflenen becerilerin öğrencilere kazandırılabilmesi için gerekli birçok unsur bulunmaktadır. Bu noktada bir öğretim sisteminden söz etmek mümkündür. Bir öğretim sisteminin unsurlarını öğrenen, öğretici, öğretim materyalleri ve öğrenme-öğretme ortamları oluşturmaktadır. Öğretim materyallerinin bir boyutunu ise öğretim sürecinde kullanılan yöntemler oluşturmaktadır. Bu noktada yöntem kavramının kelime anlamına değinmek gerekir. Yöntem; bir sorunu çözmek, bir deneyi sonuçlandırmak, bir konuyu öğrenmek ya da öğretmek gibi amaçlara ulaşmak için

bilinçli olarak seçilen ve izlenen düzenli yol olarak tanımlanabilir (Oğuzkan, 1993: 166). Öğretim yöntemi, öğrenciyi hedefe ulaştırmak için izlenen yoldur. Yöntemle belli öğretim teknikleri ve araçları kullanılarak öğretmen ve öğrenci faaliyetlerinin bir plana göre düzenlenmesi ve yürütülmesi amaçlanır. Bir başka deyişle, öğretme yöntemi öğrencilere bilgi, beceri ve tutum kazandırılması amacıyla yapılan gözlem, deney, planlama çalışmaları, uygulama ve çalışma tekniklerinin tümüdür (Fidan, 1996: 168).

Bir öğretim programının uygulama sürecinde kullanılan yöntemler, programın gerçekleştirilme düzeyini de artıracaktır. Bu sebepten öğrenilen bilginin daha anlamlı ve kalıcı olması, öğrencinin daha kolay öğrenmesi ve öğrenme sürecinde birtakım becerilerin kazanılmasının sağlanması için birçok öğretim yöntemi geliştirilmiş ve geliştirilmeye devam edilmektedir. Bu yöntemlerden biri de dramadır. Drama, insanın kendisini başkalarının yerine koyarak çok yönlü gelişmesi, bireyin eğitim ve öğretimde etkin rol alması, kendini ifade edebilmesi, yaratıcı olması, yaşamı çok yönlü algılaması, araştırma istek ve duygusunun gelişmesi açısından bireyin öğrenme isteğini artırıcı bir öğretim yöntemidir (Güneysu, 2006: 127-128).

Sosyal Bilgiler dersinin vizyonu ve Sosyal Bilgiler dersi ile öğrencilere kazandırılmak istenen becerilere değinildikten sonra bu dersin öğretilmesinde kullanılan bir öğretim yöntemi olarak dramanın özelliklerinin ve Sosyal Bilgiler öğretiminin amaçlarının örtüştüğüne işaret etmek faydalı olacaktır.

Bilgili (2009), “yeni Sosyal Bilgiler Programı’nın bireyin var olan deneyimlerini dikkate alarak, yaşama etkin katılımını, doğru karar vermesini, sorun çözmesini destekleyici ve geliştirici bir anlayış doğrultusunda yapılandırmacı eğitimi temele alan bir yaklaşıma sahip olduğunu” (s.23) belirtmektedir. Benzer açıklamalar MEB (2018) tarafından Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nın amaçlarının “toplumsal ilişkileri düzenlemek ve karşılaştığı sorunları çözmek için temel iletişim becerileri ile sosyal bilimlerin temel kavram ve yöntemlerini kullanabilen” (s.8) ifadeleri kullanılarak yapılmıştır. Bu bağlamda dramanın bir öğretim yöntemi olarak amaçlarına bakıldığında, eğitimde dramanın öneminin bir iletişim yöntemi olmasıyla, toplum yaşamına uyum sağlamadaki rolüyle, çocuğun yakın çevresindeki olayları somut şekilde yaşantıya dönüştürebilmesiyle ve öğrendiği birçok şeyi uygulama fırsatı bulmasıyla açıklanması (Adıgüzel, 2006: 17-30) programın hedefleri ile dramanın amaçlarının örtüşmesi bakımından önemlidir. Drama sayesinde çocuk çeşitli etkinliklerin özelliğine göre tartışan, konuşan, olayları yaşayan ve yaratan kişi olarak çevresinde olup bitenleri daha iyi anlar ve anlamlandırır. Öğrenme güdüsünü yükseltir. Dramada çeşitli sosyal problemler ve sosyal roller incelenebilir. Çocuk bu etkileşimlerdeki problemlerin çözüm yollarını irdeleyebilir (Karadağ ve Çalışkan, 2008: 81).

Ayrıca Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda öğrencinin çevreyle etkileşimine olanak sağlanmaya çalışıldığı, yaşadığı çevreye duyarlılığının gelişimine önem verildiği görülmektedir. “Sosyal Bilgiler dersi öğrencilerin güncel olan sosyal

problemlerle yüz yüze geldiği ve problemleri incelediği bir ders konumundadır (Safran ve Ata, 2003: 339). İçerik olarak bireylerin sosyal ve kültürel yaşantılar edinmeleri, bu konuda birikim ve deneyim sahibi olmaları için de en uygun derstir (Öztürk ve Otluoğlu, 2011: 40).”

Adıgüzel’e (2010) göre “drama, bireye toplumsal duyarlılığı kazandırmayı amaçlar. Birey kendi toplumsal çevresinde neler olup bittiğinin farkına varır” (s.84). Bu bağlamda da dramanın toplumsal duyarlılık kazandırma amacı ile programın öğrenciyi yaşadığı çevre ile ilişkilendirme amacının örtüştüğü göze çarpmaktadır.

Sosyal bilgiler öğretim programında öğrencilerin özgür birer birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varması amaçlanmaktadır (MEB, 2018: 8). Drama, bir öğretim yöntemi olarak kullanıldığında; çocuğun hem kendi duygularına hem de başkalarının duygularına duyarlılık geliştirmesine yardımcı olur. Çocuğa kendi yaşantılarını ve duygularını başkaları ile paylaşmayı öğretir. Özellikle rol oynama etkinlikleri, olaylara başkaları açısından bakabilme becerisini kazanmasına yani bir ölçüde empati kurabilmesine katkıda bulunur (Önder, 2000: 75). Bu anlamda drama ile öğretimde öğrenci öncelikle birey olarak kendisinin ve kendi yaşantılarının farkına varır. Ardından çevresinde yaşayan bireylere yönelik bir farkındalık geliştirir ve onların yaşantılarına duyarlılık gösterir. Bu süreç öğrencinin kendisi ile ve çevresindeki insanların birbirleri ile aralarındaki bireysel farklılıklarına ilişkin farkındalık düzeyini yükseltecektir. Bu açıdan bakıldığında da programın bu özelliği ile dramanın süreç içinde öğrenciye kazandırdığı becerilerin benzer olduğu görülmektedir.

Sosyal Bilgiler Öğretim Programında “katılımın önemine inanan, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için görüşler belirten” (MEB, 2018: 8) bireyler yetiştirmenin amaçlandığı göze çarpmaktadır. Drama etkinliklerinin de benzer amaçlar taşıdığı görülmektedir. “Drama, grup ortamında gerçekleştirildiği için kendi bünyesinde sosyalleşmeyi barındırmaktadır. Drama etkinlikleri sırasında çocuk; kişiler, olaylar, duygular ile ilgili irdelediklerini yorum yaparak, tartışarak ve hareketlerini kullanarak ifade etmekte, bu da onun sosyal ilişkilerini güçlendirmektedir” (Ömeroğlu, Ersoy, Şahin, Kandır ve Turla, 2003: 35-36). Drama, grubu ve kendini, gruptaki yaşantılar aracılığı ile araştırmayı, incelemeyi ve bu sırada sosyal beceriler kazanmayı sağlamaktadır (Önder, 2000: 79).

Drama, sahip olduğu özellikler nedeniyle, eğitimin genel amaçlarını ve bir yöntem olarak Sosyal Bilgilerin içeriğini aktarmada kullanılabilecek etkin bir yoldur. Drama için toplumdaki hemen her şey işlenmeye hazır bir içeriğe sahiptir. Bu nedenle toplumsal yönü ağır basan drama, aynı zamanda Sosyal Bilgiler alanının da kendisidir. Sosyal Bilgiler dersinin amacına uygun öğretilmesi öğrencinin yakın çevresine ve toplumsal yaşama aktif olarak uyumunu kolaylaştıracaktır. Öğrenciler doğayı, doğayı biçimlendiren insanın özelliklerini, toplumsal kurumları, işlevleriyle birlikte tanıyacak ve yaşanılacak olası toplumsal problemlere karşı, öğrendikleri ile yeni ilişkiler kurarak davranışlarını geliştirme imkanı bulabileceklerdir (Adıgüzel, 2001:

22). Bu amaçların kazanımında ise drama en uygun öğretim yöntemlerinden biri olarak göze çarpmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, Sosyal Bilgiler derslerinde drama yöntemi ile öğretimin ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Beceri, Empatik Beceri düzeylerine ve Akademik Başarılarına etkisi olup olmadığını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemler sınanmıştır:

1. Sosyal Bilgiler derslerinde drama yöntemi ile öğretimde Deney 1 ve Kontrol 1 Gruplarının Sosyal Beceri, Empatik Beceri ve Akademik Başarı Testlerine ilişkin son test puanları arasında bir farklılık var mıdır?
2. Sosyal Bilgiler derslerinde drama yöntemi ile öğretimde, Deney 1 Grubunda; Sosyal Beceri Ölçeğine, Empatik Beceri Ölçeğine ve Akademik Başarı Testlerine ilişkin ön test ve son test puanları arasında bir farklılık var mıdır?
3. Sosyal Bilgiler derslerinde geleneksel öğretim yöntemi ile öğretimde, Kontrol 1 grubunda; Sosyal Beceri ölçeğine, Empatik Beceri ölçeğine ve Akademik Başarı Testlerine ilişkin ön test ve son test puanları arasında bir farklılık var mıdır?
4. Sosyal Bilgiler Derslerinde drama yöntemi ile öğretimde, Deney 1 ve Kontrol 1 gruplarında; Sosyal Beceri ölçeği, Empatik Beceri ölçeği ve Akademik Başarı Testlerine ilişkin ön test ve son test puanları arasında cinsiyete göre bir farklılık var mıdır?
5. Sosyal Bilgiler Derslerinde drama yöntemi ile öğretimde, Deney 1, Deney 2, Kontrol 1 ve Kontrol 2 grupları açısından Sosyal Beceri, Empatik Beceri ve Akademik Başarı Testleri için ön test uygulamasının öğrenme ve duyarlılaşmaya etkisi var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırma modeline, çalışma gruplarına, kullanılan materyallere ve sürece, verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Araştırmada gerçek deneme modellerinden “Solomon Dört Gruplu Araştırma Modeli” kullanılmıştır. Bu araştırma modelinde yansız atama ile oluşturulmuş dört grup bulunur. Bunlardan ikisi deney, ikisi kontrol grubu olarak kullanılır. Her grupta deney sonrası ölçmeler yapıldığı halde, deney öncesi ölçmeler, biri deney ve öteki kontrol olmak üzere, yalnızca iki grup üzerinde yapılır. Bu modelde öntestin yapılıp yapılmayışının deney ve kontrol gruplarındaki sontest puanlarını nasıl etkilediği görülebilir. Solomon dört gruplu araştırma modeli, iç ve dış geçerliği birlikte koruyan en kuvvetli deneme modelidir (Karasar, 2016: 133-134).

Solomon dört gruplu araştırma modeli ile kontrol grubuna ilişkin olarak deney grubunun farklılaşması, ön test etkileşimi (öğrenme, duyarlılaşma gibi) ve ön test-son test arasındaki farklılık araştırılmaktadır. Solomon dört gruplu araştırma modeli, ilk deney ve kontrol grubunda uygulanan ön test ve son testler aracılığıyla bağımsız değişkenin sonuç üzerindeki etkisini göstermenin yanında ikinci deney ve kontrol grubunda ön testin uygulanmaması nedeniyle ön testin sonuçlar üzerinde herhangi bir etkisinin olup olmadığı konusunda araştırmacıya fikir verir (Gall, Gall ve Borg, 2003: 411; Rosnow ve Rosenthal, 2002: 170).

Çalışma Gruplarının Oluşturulması

Araştırmanın çalışma grubu, 2011–2012 eğitim-öğretim yılının ilk yarısında Kırşehir ili Millî Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Hüsnü Özyeğin İlköğretim Okulu 7. sınıfta öğrenim gören 127 öğrenciden oluşmaktadır. Bu okulun belirlenmesinde kolay ulaşılabilirlik ve özellikle deney grubu öğretmenlerinin gönüllü olması gibi ölçütler göz önünde bulundurulmuştur.

Çalışma gruplarının oluşturulmasında seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden “uygun örnekleme” kullanılmıştır. Bu okuldaki sınıflardan 7-A ve 7-B sınıfları deney grupları, 7-C ve 7-D sınıfları ise kontrol grupları olarak atanmıştır. Çalışma deney gruplarında 63, kontrol gruplarında ise 64 öğrenci ile yürütülmüştür. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrenci sayılarının birbirine yakın olmasına dikkat edilmiştir.

Tablo 1.
Deney Deseni

Gruplar	Sınıflar	Uygulanan Yöntem	N	%
Deney 1	7-A	Drama	31	24.4
Kontrol 1	7-C	Geleneksel Öğretim Yöntemleri	32	25.2
Deney 2	7-B	Drama	32	25.2
Kontrol 2	7-D	Geleneksel Öğretim Yöntemleri	32	25.2
TOPLAM			127	100

Araştırmanın deney desenini iki deney ve iki kontrol grubu oluşturmaktadır. Deney gruplarında yöntem olarak drama yöntemi ile öğretim, kontrol gruplarında ise geleneksel öğrenme yöntemi uygulanmıştır ve öğrenciler sosyal beceri, empatik beceri ve akademik başarı düzeyleri bakımından karşılaştırılmıştır. Araştırmanın başında yalnızca Deney 1 ve Kontrol 1 gruplarına “Sosyal Beceri Ölçeği” (SBÖ) , “Empatik Beceri Ölçeği B Formu” (EBÖ-B) ve “Akademik Başarı Testi” (ABT) ön test olarak verilmiştir. Araştırmanın sonunda ise bu ölçekler Deney 1, Deney 2, Kontrol 1 ve Kontrol 2 gruplarına son test olarak uygulanmıştır. Çalışma gruplarının

birbirlerine denkliğini belirlemek amacıyla Deney 1 ve Kontrol 1 gruplarının deneysel işlem öncesi sosyal beceri, empatik beceri ve akademik başarılarında anlamlı farkın olup olmadığına ilişkin ön test yoluyla elde edilen bulguların aritmetik ortalama, standart sapma ve bağımsız t-testi sonuçlarına bakılmıştır. Deney 1 grubu ve Kontrol 1 grubu arasında sosyal beceri, empatik beceri ve akademik başarı ön test puanları bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı sonucuna varılmıştır (Tablo 2).

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Sosyal Beceri Ölçeği (SBÖ), Empatik Beceri Ölçeği B- Formu (EBÖ-B) ve Akademik Başarı Testi 1 (ABT 1) ve Akademik Başarı Testi 2 (ABT 2) kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından oluşturulmuş bir kişisel bilgi formu ile öğrencilerin sahip oldukları cinsiyet, yaş, sınıf, en uzun süre yaşadığı yer, anne ve babalarının öğrenim durumları gibi demografik değişkenler sorgulanmaya çalışılmıştır. Kişisel bilgi formu hem ölçeklerin pilot uygulaması sırasında hem de deneysel uygulamada ön test ve son test uygulamaları sırasında kullanılmıştır.

Sosyal Beceri Ölçeği (SBÖ): Öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerini ölçmek amacıyla Danielson ve Phelps (2003) tarafından geliştirilen, Sosyal Beceri Ölçeği (The Children's Self-Report Social Skills Scale (CS4)) kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması, Gençdoğan (2008) tarafından yapılmıştır. Türkçe'ye uyarlanma çalışmasından sonra geçerlik ve güvenirlik çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Sosyal Beceri Ölçeği 21 madde ve 3 alt ölçekten oluşan bir ölçme aracıdır. Alt ölçekler, (1) Sosyal Kurallar (2) Beğenilirlik ve (3) Sosyal Açından Uygun Davranmama olarak adlandırılmaktadır. Alt ölçeklerden Sosyal Kurallar 12, Beğenilirlik 4 ve Sosyal Açından Uygun Davranmama 5 madden oluşmaktadır. Sosyal Beceri Ölçeği 5'li likert tipi bir ölçektir (1=Hiçbir zaman 2=Ara sıra, 3= Bazen, 4=Çoğu Zaman, 5=Her Zaman). Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmasında Cronbach alpha katsayısı ölçeğin toplam puanı için .94 olarak bulunmuştur Gençdoğan (2008). Deneysel çalışma öncesinde Sosyal Beceri Ölçeği, Kırşehir ili Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Cacabey, Cumhuriyet, Süleyman Türkmani ve Pof. Dr. Erol Güngör İlköğretim okullarında öğrenim görmekte olan 300 öğrenciye uygulanarak ölçeğin güvenirlik çalışması tekrarlanmıştır. Bu çalışmada iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha) 0,78 olarak hesaplanmıştır.

Empatik Beceri Ölçeği B- Formu (EBÖ-B): Dökmen'in (1988)'in aşamalı empati sınıflamasına dayanılarak geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Ölçek günlük yaşamla ilgili kısa ifadelerin bulunduğu altı ayrı psikolojik problemten oluşmaktadır. Her bir problemin altında empatik tepki taşıyan 12 cümle bulunmaktadır. Toplam 72 empatik tepki yazılı olarak deneklere sunulmaktadır. Ölçeğin uygulanmasında deneklere yöneltilen altı problemin her birine ilişkin 12 empatik tepkiyi okumaları ve her bir sorun için sorunun sahibi olan kişiye söylemeyi tercih edebileceği dört tepkiyi seçip işaretlemeleri istenmektedir. Deneğin seçtiği toplam 24 tepki puanlanmaktadır. Bu

puanların toplamı, deneğin EBÖ-B Formundan aldığı toplam puanı göstermektedir. Ölçeğin cronbach alfa güvenirlik katsayısı ise .83 olarak bulunmuştur (Dökmen (1988).

Bu deneysel çalışma öncesinde, Kırşehir ili Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Cacabey, Cumhuriyet, Süleyman Türkmani ve Prof. Dr. Erol Güngör İlköğretim okullarında öğrenim görmekte olan 300 öğrenciye ölçek uygulanarak güvenirlik çalışması tekrarlanmıştır. Uygulamadan elde edilen veriler kullanılarak ölçeğin güvenirliğini belirleyebilmek için, Cronbach alfa güvenirlik analizleri yapılmıştır. Yapılan çalışmada Cronbach Alpha katsayısı 0,87 olarak hesaplanmıştır.

Akademik Başarı Testi 1 ve Akademik Başarı Testi 2: Bu testler drama yöntemi ile hazırlanan eğitim programının öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi akademik başarısı üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Bu süreçte öncelikle “İletişim ve İnsan İlişkileri” ve “Ülkemizde Nüfus” ünitelerinin kazanımları belirlenmiştir. Her bir kazanım için yeteri kadar test maddesi hazırlanmış, hazırlanan maddeler konu uzmanlarınca gözden geçirilmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda gerekli seçme ve düzeltmeler yapıldıktan sonra her iki başarı testinin ön deneme formları oluşturulmuştur. Araştırmacı tarafından geliştirilen başarı testlerinin pilot uygulamaları araştırma grubu dışında, 120 sekizinci sınıf öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Uygulama sonuçlarına göre testlerin madde ve test puan analizleri yapılarak her maddenin güçlük indeksi (p) ve ayırt edicilik indeksi (r) bulunmuştur. Testlerinin güvenirliğinin hesaplanması için KR-20 (Kuder Richardson-20) güvenirlik testi yapılmıştır. Güvenirlik, Akademik Başarı Testi 1 için .79 ve Akademik Başarı Testi 2 için .83 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular, pilot uygulaması gerçekleştirilen Akademik Başarı Testi 1 ve Akademik Başarı Testi 2'nin, derse yönelik akademik başarıyı ölçmede yeterli bir ölçme aracı olduğunu ortaya koymuştur.

Araştırma İşlem Basamakları

Araştırma sırasında takip edilen yol aşağıdaki gibidir.

1. Sosyal Beceri ve Empatik Beceri ölçeğinin güvenirlik çalışmasının tekrarlanması.
2. Akademik Başarı Testi 1 ve Akademik Başarı Testi 2'nin geliştirilmesi.
3. Araştırmanın deney ve kontrol gruplarının oluşturulması.
4. Öğrencilerle tanışma ve deney süreci hakkında bilgilendirme.
5. Sosyal Beceri Ölçeği, Empatik Beceri Ölçeği, Akademik Başarı Testi 1 ve Akademik Başarı Testi 2'nin Deney 1 ve Kontrol 1 gruplarına ön-test olarak verilmesi.

6. Her gruba belirlenen eğitim programlarının sekiz hafta boyunca uygulanması.
7. Sekiz hafta sonunda dört gruba da (Deney 1, Kontrol 1, Deney 2, Kontrol 2) Sosyal Beceri Ölçeği, Empatik Beceri Ölçeği, Akademik Başarı Testi 1 ve Akademik Başarı Testi 2'nin son-test olarak verilmesi.

Yukarıda açıklanan işlemler 2011-2012 öğretim yılı güz dönemi 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde sekiz hafta uygulama olmak üzere, ön-test son-test uygulamaları ile birlikte toplam 10 hafta sürdürülmüştür. Eğitim programı haftada 3'er saat olmak üzere toplamda her bir grup için 24 saat olarak uygulanmıştır. Araştırmanın deneysel süreci ve araştırmada kullanılacak olan eğitim programı araştırmacı tarafından yapılandırıldığından, çalışma grupları arasındaki denkliliği sağlayabilmek amacı ile hem deney hem de kontrol gruplarında dersler araştırmacı tarafından işlenmiştir.

Eğitim programının hazırlanması

Eğitim programı yapılandırmacı yaklaşıma dayalı olarak ve ilköğretim okullarında Sosyal Bilgiler öğretmenleri tarafından uygulanan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı doğrultusunda, Sosyal Bilgiler Öğretmen Kılavuz Kitabı, Öğrenci Ders Kitabı ve Öğrenci Çalışma Kitabındaki etkinlik ve tekniklere dayalı olarak drama yöntemi ile hazırlanmıştır. Eğitim programı hazırlanmaya başlamadan önce konu ile ilgili yurt içi ve yurt dışı literatür ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bu çerçevede, program hazırlanırken, drama konusunda ilgili kitaplar, yayınlar ve ayrıca yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmiştir. Ayrıca, yurt içinde ve yurt dışında yayınlanmış programlardaki uygulama örnekleri gözden geçirilmiştir.

Eğitim programı araştırmacı tarafından Sosyal Bilgiler Dersi 7. sınıf "İletişim ve İnsan İlişkileri" ve "Ülkemizde Nüfus" üniteleri için bu ünitelerin kazanımlarına uygun olarak hazırlanmıştır. Program, her konunun başında belirlenen amaç ve kazanımlar doğrultusunda yapılandırılmıştır. Ders planları ve etkinlikler drama yönteminin hazırlık-ısıtma, canlandırma ve değerlendirme süreçlerine uygun olarak hazırlanmıştır. Eğitim programı deney gruplarına uygulanmadan önce, programda yararlanılan yöntem ve teknikler konusunda iki Sosyal Bilgiler öğretmenin ve drama konusunda eğitimi olan iki uygulamacının programa ilişkin görüşleri alınmıştır. Bu görüşler doğrultusunda programda bazı değişikliklere ve düzeltmelere gidilmiştir. Eğitim programına bu şekilde pilot uygulama öncesi son şekli verilmiştir.

Eğitim programının pilot uygulaması deney gruplarından önce 7. sınıf öğrencileri ile her sınıfta haftada 3 ders saati olmak üzere toplam 12 ders saati çalışarak yapılmıştır. Bu uygulamanın sonunda programdaki bazı drama etkinliklerinin işlevsellik, mekân ve zamanlama açısından uygun olmadığı görülerek çıkarılmış ve aynı sebeplerden bazı etkinliklerde ise çeşitli düzenlemelere gidilmiştir.

Deney Gruplarına Yönelik İşlemler

Deney 1 ve Deney 2 gruplarının derslerine giren öğretmenlerle görüşülmüş ve onlardan ders işleme süreci ve sınıflar hakkında bilgi alınmıştır. Öğrencilerle tanışılmış ve deney süreci hakkında öğrencilere bilgi verilmiştir. Deney 1 grubuna Kişisel bilgi formu ve ön testler uygulanmıştır. Dersler araştırmacı tarafından drama yöntemi ile anlatılmıştır. Daha sonra Deney 1 ve Deney 2 gruplarına son testler uygulanmıştır.

Kontrol Gruplarına Yönelik İşlemler

Kontrol gruplarında da deney gruplarında olduğu gibi aynı süreç devam ettirilmiştir. Dersler; anlatım ve tartışma yöntemi ve soru-cevap tekniği kullanılarak, sözü geçen iki ünite boyunca araştırmacı tarafından anlatılmıştır. Kontrol grupları için de Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı doğrultusunda ve Sosyal Bilgiler Öğretmen Kılavuz Kitabı, Öğrenci Ders Kitabı ve Öğrenci Çalışma Kitabındaki etkinlik ve tekniklere dayalı bir anlayış benimsenerek ders planları hazırlanmıştır. Verilen dersler boyunca ders kitabı ve öğrenci çalışma kitapları dışında herhangi bir öğretim materyali kullanılmamıştır.

Verilerin Toplanması

Uygulama öncesinde öğrencilere ait cinsiyet ve diğer demografik özellikleri belirlemek amacıyla Kişisel Bilgi Formları ile bilgiler toplanmıştır. Uygulamanın ilk haftasında Sosyal Beceri Ölçeği, Empatik Beceri Ölçeği B-Formu ve araştırmacı tarafından İletişim ve İnsan İlişkileri ünitesi için hazırlanan Akademik Başarı Testi 1 ve Ülkemizde Nüfus ünitesi için hazırlanan Akademik Başarı Testi 2, Deney 1 ve Kontrol 1 gruplarına ön test olarak uygulanmıştır. Araştırmanın deneysel deseni olarak belirlenen Solomon dört gruplu araştırma modeli gereği Deney 2 ve Kontrol 2 gruplarına ön test uygulaması yapılmamıştır. Deney ve kontrol gruplarında uygulamalar sona erdirildikten sonra Empatik Beceri Ölçeği B-Formu ve Akademik Başarı Testi 1 ve Akademik Başarı Testi 2 Deney 1, Deney 2, Kontrol 1 ve Kontrol 2 gruplarına son test olarak uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizi SPSS 15.0 istatistik paket programı ile yapılmıştır. Veri analizi sürecinde dört farklı istatistiksel teknik kullanılmıştır. Empatik Beceri Ölçeğinin pilot uygulaması yapılmış ve bu uygulamadan elde edilen veriler kullanılarak ölçeğin güvenilirliğini belirleyebilmek için, “Cronbach alfa” güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Ön test ve son testlerden elde edilen puanlar değerlendirilerek deney ve kontrol grupları arasında fark olup olmadığı “t testi” ile ortaya konulmuştur. Deney ve Kontrol grupları arasında drama yöntemi ve geleneksel öğretim yöntemine bağlı olarak cinsiyete ilişkin farklılık olup olmadığı “ANOVA” testi ile analiz edilmiştir. Deney ve kontrol grupları için Empatik Beceri Ölçeği son test puanlarına ilişkin “Pearson Korelasyon katsayıları” belirlenmiştir. Bulguların yorumlanmasında anlamlılık düzeyi olarak .05 benimsenmiştir.

Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın alt problemlerini cevaplamak üzere elde edilen verilerin uygun istatistiksel yöntemlerle analizi sonucunda ortaya çıkan bulgulara ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir. Bulgular ve yorumların verilisinde alt problemlerin sırası izlenmiş ve sonuçlar tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 2.

Deney 1 ve Kontrol 1 Gruplarının Sosyal Beceri Ölçeği, Empatik Beceri Ölçeği ve Akademik Başarı Testleri Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçekler		Gruplar				Test değeri	
		Deney 1		Kontrol 1		t	p
		$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss		
Sosyal Beceri Ölçeği	Sosyal Beceri Ölçeği	Ön Test	82.25±9.87	77.41±10.44		1.743	0.092
		Son Test	87.22±6.76	77.41±8.67		5.543	0.000
	Toplam	Test değeri	t:- p:0.044	t:0.000	p:1.000		
			2.103				
	Sosyal Kurallar	Ön Test	50.58±7.50	47.35±7.73		1.529	0.137
		Son Test	55.51±4.02	47.19±6.63		6.165	0.000
		Test değeri	t:- p:0.005	t:0.106	p:0.916		
			3.063				
	Beğenilirlik	Ön Test	16.67±2.85	15.32±3.29		1.467	0.153
		Son Test	17.51±2.95	15.35±2.92		2.795	0.009
		Test değeri	t:- p:0.252	t:- 0.042	p:0.967		
			1.167				
Empatik Beceri Ölçeği	Sosyal Açından Uygun Davranmama	Ön Test	15.38±2.61	14.74±2.36		0.935	0.357
		Son Test	13.83±2.42	14.70±2.10		-1.463	0.154
		Test değeri	t:3.363 p:0.016	t:0.061	p:0.952		
	Empatik Beceri Ölçeği	Ön Test	139.16±13.50	138.93±16.32		0.061	0.952
		Son Test	146.61±13.50	136.80±13.18		2.761	0.010
		Test değeri	t:- p:0.013	t:0.496	p:0.624		
			2.643				
Akademik Başarı Testi	Akademik Başarı Testi 1	Ön Test	41.85±14.59	45.48±11.03		-1.013	0.310
		Son Test	76.61±10.49	53.95±12.66		8.707	0.000
		Test değeri	t:- p:0.000	t:- 1.922	p:0.064		
			14.909				
	Akademik Başarı Testi 2	Ön Test	43.20±14.99	41.69±10.43		0.459	0.650
		Son Test	76.85±11.65	47.17±12.46		9.324	0.000
		Test değeri	t:- p:0.000	t:- 1.979	p: 0.057		
			15.653				

Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular Ve Yorum

Araştırmanın birinci alt problemi “Sosyal Bilgiler derslerinde drama yöntemi ile öğretimde Deney 1 ve Kontrol 1 gruplarının Sosyal Beceri, Empatik Beceri ve Akademik Başarı Testleri son test puanları arasında bir farklılık var mıdır?” şeklinde

ifade edilmiştir. Bu alt problemin test edilmesi için yapılmış olan istatistiksel analiz bulguları Tablo 2 verilmiştir.

Tablo 2' ye göre; öğrencilerin Sosyal Beceri Ölçeği Toplam puanları ele alındığında; Deney 1 grubu için son test puan ortalaması 87.22 ± 6.76 , Kontrol 1 grubu için son test puan ortalaması 77.41 ± 8.67 olarak bulunmuştur. Drama yönetimi ile öğretimde Deney 1 grubu ve Kontrol 1 grubu arasında sosyal beceri toplam son test puanları bakımından istatistiksel olarak Deney 1 grubu lehine anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($p < 0.01$). Sosyal beceri ölçeğinin sosyal kurallar alt boyutu için Deney 1 son test puan ortalaması 55.51 ± 4.02 olarak ve kontrol 1 için 47.19 ± 6.63 olarak belirlenmiş ve aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.01$). Sosyal beceri ölçeğinin beğenilirlik alt ölçeği son test sonuçlarının karşılaştırılması incelendiğinde; Deney 1 grubu için son test puanlarının ortalamasının 17.51 ± 2.85 , Kontrol 1 grubu için son test puan ortalamasının 15.35 ± 2.92 olarak bulunduğu görülmektedir. Drama yönetimi ile öğretimde Deney 1 grubu ve Kontrol 1 grubu arasında beğenilirlik alt ölçeği son test puanları bakımından istatistiksel olarak Deney 1 grubu lehine anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$). Sosyal Beceri Ölçeğinin sosyal açıdan uygun davranmama alt ölçeği son test sonuçlarının karşılaştırılmasına göre; Deney 1 grubu için son test puanlarının ortalamasının 13.83 ± 2.42 , Kontrol 1 grubu için ise son test puan ortalamasının 14.70 ± 2.10 olarak bulunduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$). Bu bulgulara göre öğrencilerin sosyal beceri toplam puan, sosyal kurallar ve beğenilirlik puanlarını artırmada drama yöntemi ile öğretimin geleneksel öğretim yöntemi ile öğretimden daha etkili olduğu söylenebilir (Tablo 2).

Öğrencilerin Empatik Beceri Ölçeği için son test puan ortalamaları incelendiğinde; Deney 1 grubu için son test puanlarının ortalaması 146.61 ± 13.50 , Kontrol 1 grubu için son test puan ortalaması 136.80 ± 13.18 olarak bulunmuştur. Drama yönetimi ile öğretimde Deney 1 ve Kontrol 1 grupları arasında Empatik Beceri Ölçeği son test puanları bakımından istatistiksel olarak Deney 1 grubu lehine anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$). Bu bulgulara göre empatik beceri genel puanlarını artırmada drama yöntemi ile öğretimin geleneksel öğretim yöntemi ile öğretimden daha etkili olduğu söylenebilir (Tablo 2).

Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular Ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt problemi “*Sosyal Bilgiler derslerinde drama yöntemi ile öğretimde, Deney 1 Grubunda; Sosyal Beceri Ölçeğine ve Akademik Başarı Testlerine ilişkin ön test ve son test puanları arasında bir farklılık var mıdır?*” şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme ilişkin istatistiksel çözümlemelerde drama yöntemi ile Sosyal Bilgiler öğretiminin Deney 1 grubu üzerindeki etkisini görmek üzere Deney 1 grubunun sosyal beceri ölçeği, empati ölçeği ve akademik başarı testleri ön test-son test sonuçları t testi ile analiz edilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde; Deney 1 grubunda sosyal beceri için toplam puanları ele alındığında ön test için puan ortalamasının 82.25 ± 9.87 , son test için puan ortalamasının 87.22 ± 6.76 olarak bulunduğu görülmektedir. Sosyal kurallar alt ölçeği için ön test puanının ortalaması 50.58 ± 7.50 ve son test puan ortalaması 55.51 ± 4.02 olarak bulunmuştur. Beğenilirlik alt ölçeği için ön test puanının ortalamasının 16.67 ± 2.85 ve son test puanının ortalamasının 17.51 ± 2.95 bulunduğu görülmektedir. Sosyal açıdan uygun davranmama alt ölçeği için ön test puanının ortalaması 15.38 ± 2.61 ve son test puanının ortalaması ise 13.83 ± 2.42 olarak bulunmuştur. Drama yönetimi ile öğretimde ön test ve son test arasında sosyal beceri ölçeğinin toplam puanı, sosyal kurallar alt ölçeğinin puanı ve sosyal açıdan uygun davranmama alt ölçeği puanı bakımından istatistiksel olarak son test lehine anlamlı bir fark bulunurken ($p < 0.05$), beğenilirlik alt ölçeğinin puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0.05$). Bu bulgulardan hareketle Deney 1 grubunda öğrencilerin sosyal beceri toplam puanlarını, sosyal kurallar alt ölçeği puanlarını ve sosyal açıdan uygun davranmama alt ölçeği puanlarını artırmada drama yöntemi ile öğretimin etkili olduğu söylenebilir. Yine bu bulgulardan hareketle öğrencilerin sosyal beceri beğenilirlik alt ölçeği puanlarını artırmada drama yöntemi ile öğretimin anlamlı düzeyde etkili olmadığı sonucuna varılmaktadır.

Empatik beceri için; Deney 1 grubu ön test (139.16 ± 13.50) son test (146.61 ± 13.50) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$). Bu bulgulardan hareketle Deney 1 grubunda öğrencilerin empatik beceri genel puanlarını artırmada drama yöntemi ile öğretimin etkili olduğu söylenebilir (Tablo 2).

Tablo 2. de görüldüğü üzere; Deney 1 grubu için Akademik Başarı Testi 1 ön test puan ortalaması 41.85 ± 14.59 , son test puan ortalaması 76.61 ± 10.49 bulunmuştur. Deney 1 grubu ön test ve son test akademik başarı testi 1 puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0.001$). Öğrencilerin Akademik Başarı Testi 2 ön test için puan ortalaması 43.20 ± 14.99 ve son test için puan ortalaması 76.85 ± 11.65 olarak bulunmuştur. Deney 1 grubunda ön test ve son test akademik başarı 2 testi puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($p < 0.001$). Bu bulgulardan hareketle Deney 1 grubunda öğrencilerin Akademik Başarı Testi 1 ve Akademik Başarı Testi 2 puanlarını artırmada drama yöntemi ile öğretimin etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular Ve Yorum

“Sosyal Bilgiler derslerinde geleneksel öğretim yöntemi ile öğretimde, Kontrol 1 grubunda; Sosyal Beceri Ölçeği, Empatik beceri ölçeği ve Akademik Başarı Testlerine ilişkin ön test ve son test puanları arasında bir farklılık var mıdır?” şeklinde ifade edilen araştırmanın üçüncü alt problemin test edilmesi için yapılmış olan ilişkili grup t-testi bulguları değerlendirildiğinde;

Kontrol 1 grubunda; sosyal beceri toplam ön test puan ortalamasının 77.41 ± 10.44 , son test puan ortalamasının ise 77.41 ± 8.67 olarak bulunduğu görülmektedir. Sosyal kurallar alt ölçeği için ön test puan ortalaması 47.35 ± 7.73 ve son test puan ortalaması 47.19 ± 6.63 olarak bulunmuştur. Beğenilirlik alt ölçeği için ön test puan ortalaması 15.32 ± 3.29 ve son test puan ortalaması 15.35 ± 2.92 olarak, sosyal açıdan uygun davranmama alt ölçeği ön test puan ortalaması 14.74 ± 2.36 ve son test puan ortalaması ise 14.70 ± 2.10 olarak bulunmuştur. Geleneksel öğretim yönetimi ile öğretimde sosyal beceri ölçeği toplam ve alt boyutları bakımından ön test ve son test puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı belirlendi ($p > 0.05$). Bu bulgulardan hareketle Kontrol 1 grubunda öğrencilerin sosyal beceri toplam puanlarını, sosyal kurallar alt ölçeği puanlarını, beğenilirlik alt ölçeği puanlarını ve sosyal açıdan uygun davranmama alt ölçeği puanlarını artırmada geleneksel öğretim yöntemi ile öğretimin anlamlı düzeyde etkili olmadığı söylenebilir.

Empatik Beceri için Kontrol 1 grubu ön test puan ortalaması 138.94 ± 16.32 ve son test puan ortalaması 136.81 ± 13.18 olarak tespit edilmiştir. Kontrol 1 grubunun ön test ve son test empatik beceri tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$). Bu bulgulardan hareketle Kontrol 1 grubunda öğrencilerin Empatik beceri genel puanlarını, artırmada geleneksel öğretim yöntemi ile öğretimin anlamlı düzeyde etkili olmadığı söylenebilir.

Tablo 2 incelendiğinde; Kontrol 1 grubunda Akademik Başarı Testi 1 ön test için puan ortalamasının 45.48 ± 11.03 , son test için puan ortalamasının 53.95 ± 12.66 olarak bulunduğu görülmektedir. Akademik Başarı Testi 2 ön test için puan ortalaması 41.69 ± 10.43 ve son test için puan ortalaması 47.17 ± 12.46 olarak bulunmuştur. Geleneksel yöntem ile öğretimde Kontrol 1 grubu ön test ve son test arasında Akademik Başarı Testi 1 ve Akademik başarı testi 2 puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur ($p > 0.05$). Bu bulgulara göre Kontrol 1 grubunda öğrencilerin Akademik başarılarını, artırmada geleneksel öğretim yöntemi ile öğretimin anlamlı düzeyde etkili olmadığı söylenebilir.

Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular Ve Yorum

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Sosyal Bilgiler Derslerinde Drama Yöntemi İle Öğretimde, Deney 1 ve Kontrol 1 gruplarında; Sosyal beceri Ölçeği, Empatik Beceri Ölçeği ve Akademik başarı testlerine ilişkin ön test ve son test puanları arasında cinsiyete göre bir farklılık var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme ilişkin istatistiksel çözümler Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3.

Deney 1 ve Kontrol 1 Grubunda Öğretim Öncesi ve Öğretim Sonrası Cinsiyete Göre Sosyal Beceri Ölçeği, Empatik Beceri Ölçeği ve Akademik Başarı Puanlarının Aritmetik Ortalamaları ve ANOVA Sonuçları

Ölçekler		Deney 1		Test Değeri			Deney 1		Test Değeri				
		Kız	Erkek			Kız	Erkek						
		$\bar{X}$ s.s	$\bar{X}$ s.s		F	$\bar{X}$ s.s	$\bar{X}$ s.s	F		p			
Sosyal Beceri Ölçeği	Ön Test	83.31±2.49	81.13±2.57	,476	Akademik Başarı Testi 1	Ön Test	46.40±3.50	37.00±3.62	2,301	,140			
	Son Test	86.68±1.71	87.80±1.77			Son Test	77.81±2.65	75.33±2.73					
	Kontrol 1		Test Değeri			Kontrol 1		Test Değeri					
	Kız	Erkek	Kız			Erkek							
	$\bar{X}$ s.s	$\bar{X}$ s.s	F	p		$\bar{X}$ s.s	$\bar{X}$ s.s	F	p				
	Ön Test	75.81±2.62	79.13±4.28	,750	Akademik Başarı Testi 2	Ön Test	44.37±2.79	46.66±2.88	1,101	,303			
Son Test	77.50±2.17	77.00±2.24	Son Test			45.90±1.93	51.73±2.00						
Deney 1		Test Değeri				Deney 1		Test Değeri					
Kız	Erkek	Kız	Erkek										
$\bar{X}$ s.s	$\bar{X}$ s.s	F	p	$\bar{X}$ s.s		$\bar{X}$ s.s	F	p					
Empatik Beceri Ölçeği	Ön Test	137.62±3.41	140.80±3.52	5,676	Akademik Başarı Testi 2	Ön Test	47.50±3.64	38.83±3.76	1,419	,243			
	Son Test	151.12±3.21	141.80±3.32			Son Test	78.59±2.92	75.00±3.02					
	Kontrol 1		Test Değeri			Kontrol 1		Test Değeri					
	Kız	Erkek	Kız			Erkek							
	$\bar{X}$ s.s	$\bar{X}$ s.s	F	p		$\bar{X}$ s.s	$\bar{X}$ s.s	F	p				
	Ön Test	138.68±4.15	139.20±4.28	,087	Akademik Başarı Testi 2	Ön Test	39.37±2.58	44.16±2.66	2,891	,100			
Son Test	135.31±3.32	138.40±3.43	Son Test			41.96±2.18	44.36±2.25						

Tablo 3 incelendiğinde; Sosyal Bilgiler derslerinde drama yöntemi ve geleneksel yöntem ile öğretimde, Deney 1 ($F=,075$ $p=,786$) ve Kontrol 1 ($F=,750$ $p=,394$) grubunda Sosyal Beceri Ölçeğine ilişkin ön test ve son test puanları arasında cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Bu bulgu Sosyal Bilgiler dersinde drama yöntemi ve geleneksel yöntem ile yapılan öğretimin öğrencilerinin sosyal beceri toplam puanlarında cinsiyet açısından benzer etkilere sahip olduğunu göstermektedir.

Sosyal Bilgiler derslerinde drama yöntemi ile öğretim yapılan Deney 1 grubundaki öğrencilerin cinsiyetlerine göre empatik beceri puanlarına ilişkin değişimlerinde istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur ($F=5,676$ $p=,024$). Kontrol 1 grubu için Empatik Beceri Ölçeği ön test ve son test puanlarının cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($F=,087$ $p=,770$). Bu bulgulara göre drama yöntemi ile öğretim yapılan deney grubundaki kız öğrencilerin empatik beceri ortalama puanları erkek öğrencilere göre daha yüksektir.

Sosyal Bilgiler derslerinde drama yöntemi ile öğretimin Deney 1 grubundaki öğrencilerin cinsiyetlerine göre Akademik Başarı Testi 1 ($F=2,301$ $p=,140$) ve Akademik Başarı Testi 2 ön test ve son test puanlarına ilişkin değişimlerin ($F=1.419$

$p=,243$) istatistiksel açıdan anlamsız olduğu bulunmuştur. Kontrol 1 grubunda farklı cinsiyette olma ile tekrarlı ölçümlere göre Sosyal Bilgiler derslerinde geleneksel öğretim yöntemi ile öğretimin öğrencilerin Akademik Başarı Testi 1 puanlarına ilişkin değişimlerde ($F=1,101$ $p=,303$) ve Akademik Başarı Testi 2 puanlarına ilişkin değişimlerde ($F=2,891$ $p=,100$) istatistiksel açıdan anlamsız olduğu bulunmuştur. Bu bulgular Sosyal Bilgiler dersinde drama yöntemi ve geleneksel öğretim yöntemi ile yapılan öğretimin cinsiyete göre akademik başarı açısından benzer etkilere sahip olduğunu göstermektedir.

Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgular Ve Yorum

Araştırmanın beşinci alt problemi “Deney 1, Deney 2, Kontrol 1 ve Kontrol 2 grupları açısından Sosyal Beceri, Empatik Beceri ve Akademik Başarı Testleri için ön test uygulamasının öğrenme ve duyarlılaşmaya etkisi var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu araştırma problemine ilişkin istatistiksel çözümlemelerde Deney 1, Deney 2 Kontrol 1 ve Kontrol 2 gruplarının son test puan ortalamaları bağımsız t testi ile karşılaştırılarak ön testin etkisi araştırılmıştır (Tablo 4).

Tablo 4.

Sosyal Beceri Ölçeği, Empatik Beceri Ölçeği ve Akademik Başarı Testleri Son Test Puanları İçin Araştırma Gruplarının Karşılaştırılması

ÖLÇEKLER	$\bar{X}$	s.s	t	p
Sosyal Beceri Ölçeği				
Deney 1	87.22±6.76			
Deney 2	87.51±7.00		-0.165	0.870
Kontrol 1	77.41±8,67		1,145	0,261
Kontrol 2	75.29±8,95			
Empatik Beceri Ölçeği				
Deney 1	146.61±15.50			
Deney 2	141.32±10.82		1.764	0.088
Kontrol 1	136,80±13.18			
Kontrol 2	133.22±11.86		1.016	0.318
Akademik Başarı Testi 1				
Deney 1	76.61±10.49		1,224	0,231
Deney 2	74.35±9.93			
Kontrol 1	53.95±12.66		-0.277	0,784
Kontrol 2	54.74±11.85			
Akademik Başarı Testi 2				
Deney 1	76.85±11.65		1,262	0,217
Deney 2	73.54±10.44			
Kontrol 1	47.17±12.46		-1.794	0,83
Kontrol 2	53.19±12.29			

Tablo 4 incelendiğinde; sosyal beceri ölçeği son test puan ortalamaları Deney 1 (87.22±6.76) ve Deney 2 (87.51±7.00) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p>0.05$). Benzer şekilde Kontrol 1 grubu (136,80±13.18) ve Kontrol 2 grubu (133.22±11.86) sosyal beceri toplam puan ortalamaları arasında fark

olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Deney gruplarındaki öğrencilerin Empatik Beceri Ölçeği için son test puan ortalamaları incelendiğinde; Deney 1 grubu (146.61 ± 15.50) ve Deney 2 grubu (141.32 ± 10.82) için son test puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. ($p>0.05$). Kontrol 1 grubu (136.80 ± 13.18) ve Kontrol 2 grubu (133.22 ± 11.86) son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur ($p>0.05$). Akademik başarı testleri son test puanları arasındaki fark incelendiğinde; Akademik başarı testi 1 için Deney 1 grubu son test puan ortalamasının 6.61 ± 10.49 ve Deney 2 grubu son test puan ortalamasının 74.35 ± 9.93 olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p>0.05$). Kontrol 1 grubu (53.95 ± 12.66) ve Kontrol 2 (54.74 ± 11.85) grubu arasında Akademik Başarı Testi 1 son test puanları bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Akademik Başarı Testi 2 için Deney 1 (76.85 ± 11.65) ve Deney 2 (73.54 ± 10.44) grupları ile ve Kontrol 1 (47.17 ± 12.46) ve Kontrol 2 (53.19 ± 12.29) grupları son test puanları ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

Bu bulgular, Sosyal Beceri Ölçeği, Empatik Beceri Ölçeği ve Akademik Başarı Testleri için ön testin yapılmasının öğrenmeye ve duyarlılaşmaya etkisinin olmadığını göstermektedir.

Tartışma ve Sonuç

Sosyal Bilgiler derslerinde drama yöntemi ile öğretimin ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin empatik beceri düzeylerine, sosyal beceri düzeylerine ve akademik başarılarına etkisi olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan bu araştırmanın bulgularından elde edilen sonuçlar şöyle yorumlanabilir:

Drama yöntemi ile işlenen Sosyal Bilgiler derslerinin öğrencilerin sosyal becerileri üzerindeki etkisi incelendiğinde; deney 1 grubunun sosyal beceri genel puanları, sosyal kurallar alt ölçeği puanları ve sosyal açıdan uygun davranmama alt ölçeği puanları ön test-son test ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunurken, beğenilirlik alt ölçeği puanları arasındaki fark anlamlı olarak bulunmamıştır. Kontrol 1 grubunun ön test-son test ortalamaları arasındaki fark sosyal beceri genel puanları ve ölçeğin her üç alt ölçeğinde anlamlı bulunmamıştır. Bu durumda drama yöntemiyle işlenen dersin geleneksel öğretim yöntemiyle işlenen derse göre sosyal becerileri arttırmada daha etkili olduğu söylenebilir.

Yurt içi ve yurt dışı literatür incelendiğinde bu araştırmanın yöntemi ile bire bir benzerlik gösteren bir çalışma bulunamamıştır. Ancak dramanın farklı eğitim kademelerinde bir öğretim yöntemi olarak kullanılmasının öğrencilere sosyal becerilerin kazandırılmasında etkili olduğu araştırmalara rastlanmaktadır. Yapılan araştırma bulguları drama yöntemi ile işlenen Sosyal Bilgiler derslerinin öğrencilerin sosyal becerileri üzerindeki etkisinin olumlu olduğu yönündedir. Bu sonuç, yurt içinde ve yurt dışında yapılmış araştırmaların sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Kaf (1999), Hayat Bilgisi dersinde drama yönteminin kullanılmasının selam verme ve paylaşma-işbirliği becerilerini kazandırmada etkili olduğunu, çevreyi koruma sosyal

becerisini kazandırma ise etkinin anlamlı olmadığını belirlemiştir. Kocayörük Yaya (2000) drama ile yapılan eğitim programının 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerine etkisini incelediği araştırma sonucunda drama ile öğretimin öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin gelişmesinde etkili olduğu sonucuna varmıştır. Innes, Moss ve Smigiel (2001) tarafından yapılan çalışmada, öğrenciler drama ile öğrenmenin iletişim becerilerini desteklediğini belirtmişlerdir. Kara ve Çam (2007) drama yönteminin üniversite öğrencilerinde grupta bir iş yapma ve yürütme, ilişkiyi başlatma ve sürdürme ile kendini kontrol etme sosyal becerilerinin kazandırılmasına etkili olduğunu ortaya koymuştur. Pinciotti (1993) tarafından yapılmış olan çalışmada, öğretim faaliyetlerinde dramanın bir yöntem olarak kullanılmasının öğrencilere grup olarak çalışma, iş birliği yapma ve iletişim becerileri gibi sosyal becerilerin kazandırılmasında önemli etkileri olduğunu ortaya koyulmuştur. Aslanel (2011) tarafından yapılan araştırma, drama yöntemi ile işlenen dil ve anlatım dersinin ortaöğretim onuncu sınıf öğrencilerinin sosyal becerilerinin gelişmesine olumlu etkisi olduğunu belirlemiştir. Oğuz Namdar ve Çamadan (2016) öğretmen adayları ile yapılan yaratıcı drama uygulamalarının öğretmen adaylarının sosyal becerileri üzerinde olumlu yönde anlamlı bir etkisi olduğu sonucuna varmışlardır. Kozaner Yenigül (2019) tarafından 7. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde bir yöntem olarak yaratıcı dramanın kullanımına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmada, öğrencilerin yaratıcı dramanın arkadaşlarıyla olan ilişkilerini olumlu etkilediği, sosyalleşmelerine katkıda bulunduğu yönünde görüş belirttikleri sonucuna varılmıştır.

Yine araştırma bulgularına paralel olarak öğretim sürecinde drama etkinliklerinin kullanılmasının öğrencilerin sosyal becerisine olumlu yönde etkileri olduğuna ulaşan bazı çalışmalar da bulunmaktadır (Bowers ve Basso, 1999; Çoban, 2007; Davis, 1987; Dodwell, 2002; Eti, 2010; Giaitzis, 2007; Rowland, 2002). Ayrıca drama temelli hazırlanan sosyal beceri eğitim programlarının (Aslan, 2008; Guli, 2004; Önalan Akfırat, 2004) ve başlı başına drama dersinin (Özdemir, 2003) de öğrencilerin sosyal becerilerine olumlu etkileri tespit edilmiştir. Bu araştırma sonuçları yapılan araştırmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Drama yöntemi ile işlenen Sosyal Bilgiler derslerinin öğrencilerin empatik becerileri üzerindeki etkisi incelendiğinde; deney 1 grubunun ön test-son test ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunurken, Kontrol 1 grubunun ön test-son test ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuçtan hareketle drama yöntemiyle işlenen dersin geleneksel öğretim yöntemiyle işlenen derse göre empati becerisini arttırmada daha etkili olduğu söylenebilir.

Kallipuska ve Titinen (1991) drama yönteminin eğitim ortamlarında kullanımının okul öncesi dönem çocuklarının empati duygusunun gelişimine olumlu etki yaptığını ortaya koymuştur. Kallipuska ve Titinen'in çalışması ve bu araştırmanın çalışma grubu gelişimsel açıdan farklılıklar gösterse de dramanın öğrencilerin empatik beceri düzeylerini arttırmada benzer etkide bulunduğu ve bu araştırmanın sonuçlarının Kallipuska ve Titinen'in araştırmasının sonuçları ile benzerlik gösterdiği söylenebilir. Thompson (1983), ise bu araştırma sonucuna paralel olarak empatinin bir beceri

olarak drama ile öğrenciye kazandırılabilceğini öne sürmektedir. Özdemir (2003), drama etkinliklerinin öğrencilerin duygusal zeka puanlarının bir alt ölçeği olarak empati puanlarında anlamlı bir artış oluşturduğu sonucuna varmıştır. Çakır, Baysal ve İnan Yıldız (2019) tarafından drama ile problemin hissettirildiği probleme dayalı öğrenme yaklaşımının ilkökul öğrencilerinin empatik beceri düzeylerine etkisini incelemek amacıyla yaptıkları çalışmada drama temelli probleme dayalı öğrenme yaklaşımının ilkökul öğrencilerinin empatik beceri düzeylerini geliştirmede etkili olduğu sonucuna varmışlardır. Ancak bu araştırma bulgularından farklı olarak Okvuran (1994) üniversite öğrencilerine verilen drama eğitiminin empatik beceri üzerinde bir etki yaratmadığı sonucuna varmıştır.

Drama yöntemi ile işlenen Sosyal Bilgiler derslerinin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisi incelendiğinde; deney 1 grubunun ön test-son test ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunurken, Kontrol 1 grubunun ön test-son test ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuçtan hareketle drama yöntemiyle işlenen dersin geleneksel öğretim yöntemiyle işlenen derse göre öğrencilerin akademik başarılarını arttırmada daha etkili olduğu söylenebilir.

Sosyal Bilgiler derslerinde drama yönteminin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki olumlu etkisi ile ilgili literatürde benzer sonuçlara ulaşmış araştırmalar bulunmaktadır (Altıkulaç, 2008; Atar, 2003; Aykaç, 2008; Çelik Gürel, 2004; Debre, 2008; Evin, 2009; Göncüoğlu, 2010; Günaydın, 2008; Karataş, 2011; Kartal, 2009; Koç, 1999; Nayci, 2011; Philbin ve Myers, 1991; Şimşek Aylıkçı, 2001; Taşkıran, 2005; Yalçın, 2004; Yurtalan, 2005; Zayimoğlu, 2006). Literatürdeki bu çalışmaların sonuçlarından farklı olarak ise Özer (2004) tarafından yapılan araştırmada, Sosyal Bilgiler öğretiminde drama yönteminin öğrencilerin ders başarılarına anlamlı bir etkisi bulunmamıştır. Koç (1999) tarafından yapılan araştırmada, Sosyal Bilgiler öğretiminde drama yönteminin öğrenci başarıları üzerine etkileri araştırılmıştır. Drama yönteminin bazı konularda daha etkili olduğu, bazı konularda ise geleneksel yöntemle arasında bir fark olmadığı görülmüştür.

Birçok farklı derste, eğitim kurumlarının okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yüksek öğretim kurumlarında verilmekte olan farklı derslerin drama yöntemiyle işlenmesinin öğrencilerin akademik başarısına olan etkisinin olumlu olduğu bilimsel araştırma sonuçları ile desteklenmektedir (Akbaş, 2011; Bağatır, 2008; Bıyık, 2001; Bilek, 2009; Demirel Erdil, 2007; Ekinözü, 2003; Erdoğan, 2010; Esen, 2008; Göncüoğlu, 2010; Karapınarlı, 2007; Kayhan, 2004; Nayci, 2011; Şahbaz, 2004; Üstündağ, 1988, 1997; Yağmur, 2010; Yılmaz, 2010).

Araştırmanın sonuçları cinsiyet değişkenine göre değerlendirildiğinde ise; deney 1 grubunda kız ve erkek öğrencilerin sosyal beceri genel puanları arasında anlamlı farklılık yoktur. Social rules alt ölçeği puanı bakımından kız ve erkek öğrencilerin sosyal beceri puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır. Drama yöntemi ile öğretimde kızlar ve erkekler arasında likeability alt ölçeği puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Buna göre kız ve erkek öğrencilerin sosyal beceri likeability alt ölçeği puanları arasında bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır. Drama yöntemi ile öğretimde kızlar ve erkekler arasında sosyal

açıdan uygun davranmama alt ölçeği puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Buna göre kız ve erkek öğrencilerin sosyal beceri ölçeği sosyal açıdan uygun davranmama alt ölçeği puanları arasında bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır.

Deney 1 grubunda drama yöntemi ile öğretimde kızlar ve erkekler arasında empatik beceri ölçeği genel puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Sosyal Bilgiler derslerinde drama yöntemi ile öğretimde kız öğrencilerin empatik beceri puanlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Deney 1 grubunda her iki Akademik başarı testi genel puanı bakımından Sosyal Bilgiler derslerinde drama yönetimi ile öğretimde kızlar ve erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Buna göre drama yöntemi ile Sosyal Bilgiler öğretiminin kız ve erkek öğrencilerin her iki Akademik Başarı Testi puanları üzerinde deney öncesinden sonrasına benzer yönde etki yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma bulgularından farklı olarak Umutlu (2004) drama yöntemi ile işlenen yabancı dil derslerinde kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha başarılı olduğu sonucuna varmıştır.

Kontrol 1 grubunda kız ve erkek öğrencilerin sosyal beceri genel puanları arasında anlamlı farklılık yoktur. Sosyal kurallar alt ölçeği puanı bakımından kız ve erkek öğrencilerin sosyal beceri puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır. Geleneksel yöntem ile öğretimde kızlar ve erkekler arasında beğenilirlik ve sosyal açıdan uygun davranmama alt ölçeği puanları bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Buna göre kız ve erkek öğrencilerin sosyal beceri beğenilirlik ve sosyal açıdan uygun davranmama alt ölçeği puanları arasında bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır.

Kontrol 1 grubunda geleneksel yöntem ile öğretimde kızlar ve erkekler arasında empatik beceri ölçeği genel puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. Sosyal Bilgiler derslerinde geleneksel yöntem ile öğretimde kız ve erkek öğrencilerin empatik beceri puanları arasında bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır.

Kontrol 1 grubunda her iki Akademik Başarı Testi genel puanı bakımından Sosyal Bilgiler derslerinde geleneksel yöntem ile öğretimde kızlar ve erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Buna göre geleneksel yöntem ile Sosyal Bilgiler öğretiminin kız ve erkek öğrencilerin her iki Akademik Başarı Testi puanları üzerinde deney öncesinden sonrasına benzer yönde ve anlamlı etki yaptığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin sosyal beceri, empatik beceri ve akademik başarı puanları üzerinde ön testin etkisinin olup olmadığı araştırıldığında ise hem deney gruplarının hem de kontrol gruplarının ortalamaları arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu da göstermektedir ki; ön testin yapılmasının öğrenme ve duyarlılaşmaya etkisi yoktur. Dolayısı ile Deney 1 grubu ve Kontrol 1 grubu ön test-

son test puanları arasındaki deney grubu lehine farklılaşmada ön testin etkisi değil, drama yönteminin etkisinin olduğu söylenebilir.

Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında aşağıdaki öneriler sunulabilir.

Araştırma sonucunda Sosyal Bilgiler derslerinde drama yöntemi ile öğretimin öğrencilerin dersteki akademik başarısını artırdığı sonucuna varılmıştır. Bu sebeple Sosyal Bilgiler öğretiminde, öğrencilerin derse etkin olarak katılmasına olanak sağlayan drama yöntemine ve bu yöntem dahilinde kullanılan rol oynama, doğaçlama, dramatizasyon ve diğer drama tekniklerine geniş yer verilmelidir.

Dramayı, derslerinde bir öğretim yöntemi olarak kullanacak olan kişilerin öğretmenler olacağı düşünüldüğünde, bu öğretmenlerin dramaya ilişkin yeterli düzeyde bilgi birikimine sahip olmaları gerekliliği de ortaya çıkmaktadır. Çünkü drama çalışmalarında drama alanında eğitim almış ve bu alanda belirli yeterliliğe sahip bir lidere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu sebeple, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan ve dramayı bir öğretim yöntemi olarak kullanacak olan öğretmenlere, eğitimi ve yeterlilik sahibi drama eğitmenleri tarafından, temel drama eğitimleri ve dramanın bir yöntem olarak derslerde kullanılmasına yönelik hizmet içi kurslar verilmelidir. Ayrıca dramanın Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanımının niteliğini artırmak amacıyla Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin dramayı kullanmalarında yaşanan sorunlar ve çözüm önerilerinin tespitine yönelik nicel ve nitel araştırmalar yapılmalıdır.

Drama ile öğretimin öğrencilerin sosyal beceri ve empatik beceri düzeylerini artırmada etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sebeple bu becerilerin gelişimine küçük yaşlardan başlanmasının önemi göz önünde bulundurularak çağdaş eğitimin gereklerini temel alarak öğrenci etkinlik merkezli öğretimi ve yaparak yaşayarak öğrenmeyi mümkün kılan drama yöntemi, eğitim öğretim sürecinin ilk basamaklarından itibaren tüm eğitim kademelerinde kullanılmalıdır.

Bu çalışmada drama yöntemi ile öğretimin öğrencilerin sosyal beceri, empatik beceri ve akademik başarı düzeylerine etkisi nicel bir yöntem ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca öğrenciler ile birebir görüşmeler yapılarak dramanın öğrencilerin sosyal becerileri, empatik becerileri ve akademik başarı düzeylerine olan etkileri küçük gruplarla detaylı bir şekilde araştırılabilir.

Sosyal Bilgiler öğretiminde, sosyal beceri ve empatik beceri alanlarında hangi drama tekniklerinin daha etkili olabileceğine dair araştırmalar yapılmalıdır. Ayrıca Sosyal Bilgiler öğretiminde, drama ve diğer etkin öğretim yöntemleri karşılaştırılarak öğrencilerin sosyal beceri ve empatik beceri düzeyleri üzerine etki düzeyleri araştırılmalıdır.

Kaynakça

- Adıgüzel, H. Ö. (2001) *Yaratıcı dramanın sosyal bilgiler öğretiminde kullanımı. Sosyal bilgiler öğretiminde alternatif teknik ve yöntemler (21-24)*, İstanbul: Eyüboğlu Eğitim Kurumları Yayınları.
- Adıgüzel, H. Ö. (2006). Yaratıcı drama kavramı, bileşenleri ve aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 17-30.
- Adıgüzel, H. Ö. (2010). *Eğitimde yaratıcı drama*. Ankara: Naturel Yayınevi.
- Akbaş, H. Ş. (2011). *Fen eğitiminde problem çözme stratejisi olarak drama uygulamalarının başarı, tutum, kavramsal anlama ve hatırlamaya etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul, Marmara Üniversitesi.
- Altıkulaç, A. (2008). 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde bir öğretim tekniği olarak “drama” (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara, Gazi Üniversitesi.
- Aslan, E. (2008). *Drama temelli sosyal beceri eğitiminin 6 yaş çocuklarının sosyal ilişkiler ve işbirliği davranışlarına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Aydın, Adnan Menderes Üniversitesi.
- Aslanel, Ö. (2011). *Ortaöğretim onuncu sınıf dil ve anlatım dersinin drama yöntemi ile öğretiminin öğrencilerin ders tutumlarına, sosyal becerilerinin gelişmesine yönelik etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara, Gazi Üniversitesi.
- Atar, G. (2003). *Eğitici dramayı sosyal bilgiler dersi coğrafya konularının öğretiminde kullanmanın öğrenmenin kalıcılığı üzerindeki etkileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul, Marmara Üniversitesi.
- Aykaç, M. (2008). *Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara, Ankara Üniversitesi.
- Bağatır, R. D. (2008). *Drama öğretim yönteminin resim-iş bölümü öğrencilerinin mesleki tutum ve başarılarına etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Bıyık, D. (2001). *İlköğretim okulları hayat bilgisi dersinde kullanılan dramatizasyon yönteminin etkililiği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara, Gazi Üniversitesi.
- Bilek, E. (2009). *İlköğretim 3. Sınıf Hayat Bilgisi dersinde dramatizasyon yönteminin öğrencilerin sosyal - duygusal uyumlarına ve akademik başarılarına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Manisa, Celal Bayar Üniversitesi.
- Bilgili, A. S. (2009). (Ed.). *Sosyal bilgilerin temelleri*. Ankara: Pegem Yayınevi.
- Bowers, W. R. & Basso, R. (1999). Improving early adolescents peer relations through classroom creative drama: An integrated approach, academic search premier. *Social Work in Education*, 21(1), 23-32.

- Çakır, O. Baysal, Z. N. & İnan Yıldız, F. (2019). Drama temelli probleme dayalı öğrenme yaklaşımının ilkökul öğrencilerinin empati beceri düzeyleri üzerine etkisi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 12(3), 1044-1066.
- Çelik Gürel, F. (2004). *Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama yönteminin erişkiye ve kalıcılığa etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bolu, Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Çoban, E. Ç. (2007). *Sosyal beceri sorunu olan öğrenciler ve annelerine uygulanan yaratıcı drama etkinlikleri programının öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin gelişimi üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Davis, B. W. (1987). Some roots and relatives of creative drama as an enrichment activity for older adults. *Educational Gerontology*, 13(4), 297-306.
- Debre, İ. (2008). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi coğrafya konularının öğretiminde ders anlatım stratejisi olarak dramatizasyonun kullanılmasının öğrencinin başarı düzeyine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul, Yeditepe Üniversitesi.
- Demirel Erdil, A. (2007). *İlköğretim T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde dramanın akademik başarıya ve tutuma etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya, Sakarya Üniversitesi.
- Dodwell, C. (2002). Building relationships through drama: the action track project (1). *Research in Drama Education*, 7(1), 43-48.
- Dökmen, Ü. (1988). Empatinin yeni bir modele dayanılarak ölçülmesi ve psikodrama ile geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 21(1-2), 155-190.
- Ekinözü, İ. (2003). *İlköğretimde permütasyon ve olasılık konusunun dramatizasyon ile öğretiminin başarıya etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul, Marmara Üniversitesi.
- Erden, M. (1997). *Sosyal bilgiler öğretimi*. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Erdoğan, S. (2010). *Eğitici drama yönteminin fen ve teknoloji dersi vücudumuzda sistemler ünitesinde öğrenci başarısına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara, Gazi Üniversitesi.
- Esen, M. (2008). *IX. sınıf coğrafya dersi konularının (yerkürenin günlük hareketi, iklim bilgisi, toprak coğrafyası ve jeolojik zamanlar) öğretiminde drama yöntemi ile klasik yöntemlerin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Ankara, Gazi Üniversitesi.
- Eti, İ. (2010). *Drama etkinliklerinin okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaş grubu çocukların sosyal becerileri üzerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Adana, Çukurova Üniversitesi.
- Evin, G. İ. (2009). Yaratıcı drama yönteminin sosyal bilgiler dersi başarısı ve derse yönelik tutum üzerindeki etkileri. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 34(360), 5-13.

- Fidan, N. (1996). *Okulda öğrenme ve öğretme*. Ankara: Alkım Yayınevi.
- Gall, M. D., Gall, J. P., & Borg, W. R. (2003). *Educational research on introduction*. USA, Boston: Allyn and Bacon (Seventh ed.).
- Gençdoğan, B. (2008). Psychometric properties of the Turkish version of the children's self-report social skills scale. *Social Behaviour and Personality: An International Journal*, 36(7), 955-964.
- Giaitzis, L. (2007). Using dramatic activity to enhance junior core french students' motivation and oral communication skills. USA: Brook University, St. Catharines, Ontario.
- Göncüoğlu, G.Ö. (2010). *Sosyal bilgiler dersi demokrasinin serüveni ünitesinin öğretiminde drama ve işbirlikli öğretim yöntemlerinin öğrenci tutum ve başarısına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Niğde, Niğde Üniversitesi.
- Guli, L. A. (2004). *The effects of creative drama – based intervention for children with deficits in social perception* (Unpublished doktoral dissertation). Austin-Texas, The University of Texas at Austin, UMI no.3151245.
- Günaydın, G. (2008). *İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler öğretiminde drama yönteminin eriş ve tutum üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Güneysu, S. (2006). Eğitimde drama. H. Ömer Adıgüzel (Ed.), *Yaratıcı drama 1985-1998 yazılar* (2. baskı, s. 127-133) içinde. Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Innes, M., Moss, T., & Smigiel, H. (2001). What do the children say? The importance of student voice. *Research in Drama Education*, 6(2), 207-221.
- Kaf, Ö. (1999). *Hayat bilgisi dersinde bazı sosyal becerilerin kazandırılmasında yaratıcı drama yönteminin etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Adana, Çukurova Üniversitesi.
- Kara, Y., & Çam F., (2007). Yaratıcı drama yönteminin bazı sosyal becerilerin kazandırılmasına etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 145-155.
- Karadağ, E., & Çalışkan, N. (2008). *Kuramdan uygulamaya ilköğretimde drama*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karapınarlı, R. (2007). *İlköğretim 7. sınıf matematik dersinde yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin başarı ve kalıcılık düzeyine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla, Muğla Üniversitesi.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Nobel Yayınevi.

- Karataş, O. (2011). *İlköğretim I. kademe sosyal bilgiler dersi doğal afet eğitiminde drama tekniğinin öğrencilerin başarılarına etkisi: deneysel çalışma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kars, Kafkas Üniversitesi.
- Kartal, T. (2009). *İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersi ilk çağ tarihi konularının öğretiminde drama yönteminin öğrenci başarısına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Konya, Selçuk Üniversitesi.
- Kayhan, H. C. (2004). *Yaratıcı dramanın ilköğretim 3.sınıf matematik dersinde öğrenmeye, bilgilerin kalıcılığına ve matematiğe yönelik tutumlara etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara, Gazi Üniversitesi.
- Kocayörük Yaya, A. (2000). *İlköğretim öğrencilerinin sosyal becerilerini geliştirmede dramanın etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara, Ankara Üniversitesi.
- Kozaner Yenigül, Ç. (2019). Sosyal Bilgiler dersinde bir yöntem olarak yaratıcı dramanın kullanımına yönelik öğrenci görüşleri: bir dünya savaşı atölyesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 10(3), 1-14.
- Koç, F. (1999). *Yaratıcı dramanın öğrenmeye etkisi - Sosyal bilgiler öğretiminde bir yöntem olarak* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara, Ankara Üniversitesi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi (6.-7. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)*. Ankara.
- Nayci, Ö. (2011). *İlköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın bir yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara, Ankara Üniversitesi.
- Oğuz Namdar, A., & Çamadan, F. (2016). Yaratıcı drama uygulamalarının öğretmen adaylarının sosyal becerilerine etkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(3): 557-575.
- Oğuzkan, F. (1993). *Eğitim terimleri sözlüğü*, Ankara: Emel Matbaacılık.
- Okvuran, A. (1994). Çağdaş insanı yaratmada yaratıcı drama eğitiminin önemi ve empatik eğilim düzeylerine etkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 27(1), 185-194.
- Ömeroğlu, E., Ersoy, Ö., Şahin T. F., Kandır, A., & Turla, A. (2003). *Okul öncesi eğitimde drama (teoriden uygulamaya)*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Önalın Akfırat, F. (2004). *Yaratıcı dramanın işitme engellilerin sosyal becerilerinin gelişimine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara, Ankara Üniversitesi.

- Önder, A. (2000). *Yaşayarak öğrenme için eğitici drama kuramsal temellerle uygulama teknikleri ve örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Özdemir, L. (2003). *Yaratıcı drama dersinin duygusal zeka gelişimine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bursa, Uludağ Üniversitesi.
- Özer, M. (2004). *İlköğretim sosyal bilgiler öğretiminde yaratıcı drama yönteminin demokratik tutumlara ve ders başarısına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Öztürk, C., & Otluoğlu, A. (2011). *Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünler ve yazılı materyaller*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Philbin, M., & Myers, J.S. (1991). Classroom drama. *The Social Studies*, 82(5), 179-182.
- Pinciotti, P. (1993). Creative drama and young children: the dramatic learning connection. *Arts Education Policy Review*, 94(6), 24 ISSN: 10632913.
- Rosnow, R. L., & Rosenthal, R. (2002). *Beginning behavioral research a conceptual primer*. (Fourth ed.). USA: Pearson-Prentice Hall.
- Rowland, G. E. (2002). *Every Child Needs Self-Esteem: Creative Drama Builds Self-Confidence Through Self-Expression* (Unpublished doctoral dissertation). The Union Institute Graduate School of Arts and Sciences, UMI No: 3040782.
- Safran, M., & Ata, B. (2003). Öğrencilerin tarih metinlerinden anlam çıkarmalarına yönelik araştırmalara bir bakış. Cemalettin Şahin (Ed.). *Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu sosyal bilgiler içinde*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Şahbaz, Ö. (2004). *İlköğretim 4. sınıf "Canlılar çeşitlidir" ünitesinde yaratıcı drama uygulamalarının öğrencilerin sözel yaratıcılıklarına, başarılarına ve derse yönelik tutumlarına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Şimşek Aylıkçı, E. (2001). *Sosyal bilgiler öğretiminde drama yönteminin kalıcılığın artırılmasında kullanılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul, Marmara Üniversitesi.
- Taşkıran, S. (2005). *Drama yöntemi ile ilköğretim dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersinin işlenişinin öğrenme ve öğrencilerin benlik kavramına etkisi yönünden değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Konya, Selçuk Üniversitesi.
- Thompson, F. (1983). Empathy: an aim and a skill to be developed. *Teaching History*, 37, (October), 22-26.
- Umutlu, A. (2004). *Dramatizasyon yönteminin yabancı dil öğretimi üzerindeki etkisi ve dramatizasyon yöntemi ile sıfatların öğretimi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erzurum, Atatürk Üniversitesi.

- Üstündağ, T. (1988). *Dramatizasyon ağırlıklı yöntemin etkililiği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara, Hacettepe Üniversitesi.
- Üstündağ, T. (1997). *Vatandaşlık ve insan hakları eğitimi dersinin öğretiminde yaratıcı dramanın erişkiye ve derse yönelik öğrenci tutumlarına etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara, Hacettepe Üniversitesi.
- Yağmur, E. (2010). *7. sınıf fen ve teknoloji dersinin yaratıcı drama destekli işlenmesinin eleştirel düşünme becerisi ve başarı üzerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya, Sakarya Üniversitesi.
- Yalçın, M. (2004). *İlköğretim sosyal bilgiler dersinin yaratıcı drama yöntemi ile verilmesinin dersin öğrenilmesine etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya, Sakarya Üniversitesi.
- Yılmaz, B. (2010). *Yaratıcı dramanın görsel sanatlar eğitimine etkisinin ilköğretim 5. sınıf düzeyinde incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara, Gazi Üniversitesi.
- Yurtalan, E. (2005). *İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde drama tekniğinin kullanılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara, Gazi Üniversitesi.
- Zayimoğlu, F. (2006). *İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersi “coğrafya ve dünyamız” ünitesinde yaratıcı drama yöntemi kullanımının öğrenci başarısı ve tutumlarına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara, Gazi Üniversitesi.

Extended Abstract

The purpose of this study is to examine whether the education with drama method in social sciences affects social ability levels, empathic ability levels and academic achievements of 7th graders or not. “Solomon four-group research model” was used in the research. Work group of the research composes from 127 7th graders in Hüsnü Özyeğin Elementary School associated to the Directorate of National Education of the city of Kırşehir. In creating work groups, appropriate sampling was used. For the model of the research, study was conducted with two experiment and two control groups. While first experiment and control group took data collection tools used in research as the preliminary test and final test, second experiment and control group took them as solely the final test. Thus, at the same time, if the preliminary test had affected the results or not was investigated. In the study conducted in social sciences, the method used in experiment groups was drama, whereas the method used in control groups was traditional education. Data collection tool of the research was Social Ability Scale, Empathic Ability Scale B Form and two different Academic Achievement Tests regarding two units, on the basis of which the study was taken up, was used.

According to the research results; the result of an existing significant difference in favor of the experiment group was reached in terms of social ability; in terms of

general points of the scale between the final tests of the experiment and control groups and of social rules subscale and likeability subscale points. In terms of social ingeniousness subscale points, no significant difference between groups was reached. Discrepancy between preliminary-final test results of the experiment group was found significant in favor of the final test in terms of social ability general points, social rules subscale points and social ingeniousness subscale points. Difference between preliminary test and final test likeability subscale points was not found significant. In terms of empathic ability, result of an existing significant difference in favor of the experiment group between the final tests of experiment and control groups was reached. Between the preliminary-final test results of the experiment group, the result of there being a significant difference in favor of the final test was reached. In terms of Academic Achievement; between the final tests of experiment and control groups, result of an existing significant difference in favor of the experiment group was gathered. Also the result of an existing significant difference in favor of the final test between preliminary-final test results of the experiment group was obtained.

When social abilities, empathic abilities and academic achievements of students are evaluated with regard to the gender variable; no statistically significant difference in terms of social ability scale general point, social rules subscale point, likeability subscale point and social ingeniousness subscale point between male and females in the experiment group for social ability was found. Statistically significant difference was also determined in favor of females in terms of empathic ability scale general point. Though, no statistically significant difference between male and females in point of academic achievement was found. In the control group, result of not being a statistically significant difference between female and males in terms of social ability scale general point, social rules subscale point, likeability subscale point and social ingeniousness subscale point was reached. No statistically significant difference between male and females for empathic ability scale general point was found. No statistically significant difference between male and females for academic achievement was determined. In addition, it has been determined that pretesting is not effective on learning and sensitization in terms of social skill, empathic ability and academic success in the experimental and control groups.

As a result of the research, it is concluded that teaching with drama method in Social Studies lessons increases the academic success of students in the course. For this reason, in Social Studies education, drama method that allows students to participate actively in the lesson should be given a wide place.

The study also concluded that teaching with drama is effective in increasing students' social and empathic skill levels. For this reason, considering the importance of starting the development of these skills from a young age, the drama method should be used in all educational levels starting from the first steps of the educational process. In Social Studies teaching, research should be done on which drama techniques can be more effective in the areas of social skills and empathic skills. Also, in Social

Studies education, the effect levels of students on social skills and empathic skills levels should be investigated by comparing drama and other effective teaching methods.